

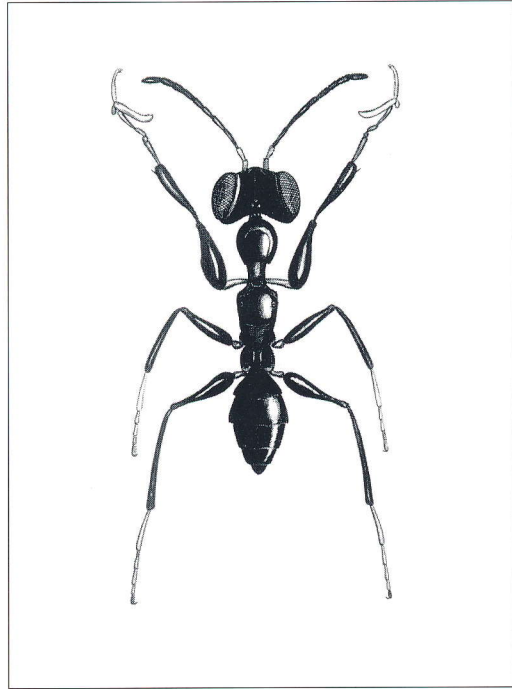
Frikostigt illustrerad bok om stritätande gaddsteklar

Olmi, M. 1994. *The Dryinidae and Embolemidae (Hymenoptera: Chrysidoidea) of Fennoscandia and Denmark*. Fauna Entomologica Scandinavica 30. E. J. Brill. 100 sid. Pris 330 DKK. Kan beställas från: Apollo Books, Kirkeby Sand 19, DK-5771 Stenstrup, Danmark. Fax: 45 62 26 37 80.

Vår nordiska faunaserie har på sistone tagit sina två första små steg in på avbetandet av tusentals av insekter som utvecklas parasitiskt i andra insekter, s.k. parasitoider. Allra först ut är Massimo Olmi, italiensk världsspecialist på stekelfamiljen Dryinidae. I volym 30 behandlar han denna familj tillsammans med de närliggande Embolemidae, i Norden företrädda av en enda art.

Drynidae och Embolemidae hör taxonomiskt inte hemma bland parasitsteklarna utan inräknas i överfamiljen Chrysidoidea bland gaddsteklarna, tillsammans med bl.a. de spektakulära guldsteklarna. Men ekologiskt och vid ytligt habituellt påseende må de uppfattas som parasitsteklar. I sina vingade former, oftast hanar, riskerar de att bli ouppmärksammade i myllret av riktiga småparasitsteklar. Båda familjerna har alltid 10-ledade antenner, något som är ytterst ovanligt bland verkliga parasitsteklar. Men honor, mestadels vinglösa, av Dryinidae är omiskännligt originella småinsekter med unikt formade framtarsar, där det femte tarsledstycket och den ena klon bildar ett pincettliknande verktyg för att gripa och hålla fast en strit för att lägga ägg i den eller själv äta upp den.

Den enda embolemiden antas parasitera stritfamiljen Achilidae, hos oss företrädda av två sällsynta arter *Cixidia*. Dryiniderna, 34 arter i Norden, utnyttjar ett brett urval av stritar. Utan att arterna annat än i få fall tycks vara mer monofaga i sitt värddval, förefaller släkten och artgrupper att hålla sig strikt inom systematiska grupper (familjer, underfamiljer) av sina värddinsekter. Släktet *Aphelopus*, som ensamma saknar griporgan på frambenen, parasiterar larver av de små späda och värnlösa Typhlocybininae. Det finns specialister på Delphacidae, Cixiidae, inom Cicadellidae på Deltocephalinae, Macropsinae, Idiocerinae etc. Larv-

ens utveckling försiggår i huvudsak utanför världens kropp inom en säck, som successivt byggs upp av parasitlarvens avlagda hudar. Det är därför lätt att känna igen dryinidparasiterade stritar på denna påse som hänger ut från kroppen på dem, ofta i färgkontrast mot själva striten.

De dryinidhonor som har tänger på framtarserna utnyttjar stritar även som bytesdjur till egen förtäring. Denna predation bedöms ha väl så stor populationsreglerande inverkan på stritarna som larvernas parasitism. De kortlivade hanarna tar möjligen för sig av värddjurens eller andra homopterers honungsdagg.

Volymen utgör en mönstergill bestämningsfauna, med välorganiserade nycklar för båda könen, frikostigt och väl illustrerade. Så mycket som 32 akvarellplanscher avbildar flertalet arter, oftast som honor i helfigur, likaså minst en art per släkte i hankönet. Några färgfoton åskådliggör dryinidernas biologi.

Lars Hedström